

*"Aforizmalar kısa oklar gibidir, uzağa uçar ve hedefi
on ikiden vururlar."* -Francis Bacon

AKILLI *Sözler* KİTABI

Doğu'dan ve Batı'dan Aforizmalar

W. A. Clouston

maya
Kitap

William Elliot Griffis

Doğu'dan ve batı'dan aforizmalar

«Maya Kitap»

Griffis W.

Doğu'dan ve batı'dan aforizmalar / W. Griffis — «Maya Kitap»,

ISBN 978-625-8068-59-7

Bu kitapta yer alan aforizmalar Doğulu ve Batılı kaynaklardan derlenmiştir. Hint destanlarından alınan pasajlar... Buda öğretisinden örnekler... Diğer kanonik metinler, Talmud'dan Yahudi babalarının anlamlı sözleri... Aralarında Firdevsi, Sadi, Hafız, Nizami, Ömer Hayyam ve Cami'nin de bulunduğu Arap ve Farsî yazarların İslami ahlak felsefesi... Ayrıca Çin bilgeliğini yansıtan sözler ve Burma bilgelerinin didaktik sözleri... Platon ve Aristoteles gibi Antik Yunan felsefesinin önde gelenleri... Tragedyanın öncülerinden Sofokles, komedyanın öncülerinden Menander... Roma düşünürlerinden Seneca ve Cicero... Rönesans edebiyatının ve hareketinin vazgeçilmezleri Rabelais ve Machiavelli... Montaigne'in denemelerinden ve La Fontaine'in fabllarından seçkiler... Modern edebiyatın İtalya'daki simgesi Dante, İspanyol edebiyatının babası Cervantes ve Alman edebiyatının "devi" Goethe... "Aforizmalar kısa oklar gibidir, uzağa uçar ve hedefi on ikiden vururlar." – Francis Bacon "Antik ve modern çağın bilgelerinden seçilmiş sözlerle dolu bir hazine..." – Milton

ISBN 978-625-8068-59-7

© Griffis W.
© Maya Kitap

Содержание

Önsöz	5
DOĞUDAN AFORİZMALAR	7
Конец ознакомительного фрагмента.	33

William Alexander CLOUSTON

Akıllı Sözler Kitabı. Doğudan ve Batıdan Aforizmalar

Önsöz

Diogenes (Diyojen) olsa çok eskiden beri var olan sayısız atasözü ve deyişin gerçekte kaç kişinin işine yaradığını sorardı. Muhtemelen bu sözlerin iş işten geçtikten sonra tekrarlanmaktan başka bir işe yaramadığını söylerdi. Diyelim ki bir adam parasıyla zar atma oyunu oynadı. Bu duruma *har vurup harman savurmak* deyimini çok uygun düşer. İyi de bu adam daha önce hiç duymamış mıdır bu deyimini? Mutlaka duymuştur. Peki ne yararını görmüştür? Aynı şekilde kaç kişi antik Yunan şairinin o meşhur deyişinden istifade etmiştir: *Körle yatan şaşı kalkar*. Üstelik bu sözü ders kitaplarının girişine bile yazmışlardır. Peki bu atasözü ve deyişlerin gözardı ediliyor olmaları onların tamamen faydasız olduğunu mu gösterir?

Orta yaşlı bir adam için gençken öğrendiği “bilgece sözler” artık çok daha büyük bir anlam kazanmıştır. Erdem dolu tavsiyeleri zamanında tam olarak yerine getirmediği için pişmanlık duyar. Hayatlarının en aktif dönemini yaşayan gençlere gelince... Bu ikna edici sözlerin esas hedef kitlesini onlar oluşturmaktadır. Gençler arasında da toyluklarına rağmen böyle sözlerden bir şeyler öğrenmeye açık olan niceleri vardır. Bu biraz da içinde bulundukları koşullara bağlıdır. Bilgece sözlerle kulak veren bir insan, gençliğin baharı geride kaldıktan sonra bile hayatını değiştirme şansını yakalayabilir. Çarpıcı bir aforizmada bir düzine parlak kitapta olduğundan çok daha fazla bilgelik bulunmaktadır. Bir başka deyişle bilgeliğin asıl kaynağı basmakalıp ve sıkıcı düşüncelerle dolu olan kitaplar değil aforizmalardır.

İnsanın bütün eylem ve amaçlarını, muhtelif çağların ve ülkelerin bilgelerince söylenmiş birkaç cümleye sığdıramaz mıyız? Örneğin “Komşunu kendin gibi sev”, “Başkalarına, onların sana davranmasını istediğin gibi davran”... İnsanlığa ahlak vaaz edenlerin ortak idealleri olan cömertlik, yardımseverlik, başkalarının düşüncelerine hoşgörüyle yaklaşma, oto-kontrol, öğrenme aşkı gibi vasıflar paha biçilmez mücevherler gibidir. Zenginliği doğru kullanmak, azimli olmak, her işi adam gibi yapmak; emeğin değeri; dünyevi zevklerin anlamsızlığı; zamanın geçiciliği; tek başına ve yalnız bir insanın önemsizliği... Deyiş ve aforizmalar, sessizliğin gevezelikten kıymetli olduğunu ve sabır erdemini tekrarlamaktan asla yorulmazlar. Gerçek mutluluğun gönül ferahlığında olduğunun altını çizerek. Karanlık günleri aydınlık günlerin izleyeceğini söyleyerek bizlere umut aşırlar. Her darlığı bolluk izleyecektir. Sir Hudibras'ın dediği gibi “Hüzünlü zamanlarımızda kendimizi şiirlerle ve filozofların sözleri ile neşelendirmeliyiz.”

Bu kitapta yer alan aforizmalar doğulu ve batılı kaynaklardan derlenmiştir. Hint destanlarından alınan pasajlar Hint bilgeliğini yansıtmaktadır. Mahabharata ve Ramayana, Batı'da Bidpai Fablları olarak bilinen apolojilerin¹ iki farklı versiyonu olan Panchatantra ve Hitopadeşa, Manu'nun Dharma-sastra'sı, Bharavi, Magha, Bhartrihari gibi Hindu şairleri... Buda öğretisinden örnekler... Ve diğer kanonik² metinler, Talmud'dan Yahudi Babalarının anlamlı sözleri... Aralarında Firdevsi, Sadi, Hafız, Nizami, Ömer Hayyam ve Cami'nin de bulunduğu Arap ve Farsi yazarların İslami ahlak felsefesi... Çin bilgeliğini yansıtan sözler ve Uzak Doğu bilgelerinin didaktik sözleri...

Batılı aforizma yazarları arasında Francis Bacon gibi çok seçkin bir yere sahip düşünürlerin etkili sözlerine burada yer verilmedi. Zira pek çok kanaldan bu sözlerle ulaşmak mümkün ve

¹ **Apoloji:** Bir inancın, bir öğretinin akıl temelinde savunulması.

² **Kanonik:** Otoritelerce doğrulanmış, sahih.

“ortalama okuyucu” artık bu sözlere fazlasıyla aşina. Bu nedenle orijinal metinlerine ulaşılması daha zor olan yazar, düşünür ve filozofları kaynak göstermeye çalıştım. Plato ve Aristoteles gibi Antik Yunan felsefesinin önde gelenleri... Tragedyanın öncülerinden Sofokles, komedyanın öncülerinden Menander... Roma düşünürlerinden Seneca ve Cicero... Rönesans edebiyatının ve hareketinin vazgeçilmezleri Rabelais ve Makyavel... Montaigne'nin denemelerinden ve La Fontaine'nin fabllarından seçkiler... Modern edebiyatın İtalya'daki simgesi Dante, İspanyol edebiyatının babası Cervantes ve Alman edebiyatının “devi” Goethe...

Okuyucu, antik Yunan ve Hindu aforizmalarının Eski ve Yeni Ahit'teki öğretilerle paralellikler taşıdığını görünce şaşıracaktır. Bu durumu mantıklı bir biçimde açıklamanın tek bir yolu vardır. O da çoktanrılı antik Yunan ve Hinduların ilhamlarını, Yahudi peygamberler ve Hristiyan havariler ile aynı yerden aldıklarını kabul etmek.

W. A. C.

*“Aforizmalar kısa oklar gibidir, uzağa uçar ve hedefi on ikiden vururlar.
Uzun söylevler ise sıkıcıdır ve pek ciddiye alınmazlar.”*
– **FRANCIS BACON**

DOĞUDAN AFORİZMALAR

1

İnsanın içinde büyüyen kötü tutkular tehlikeli düşmanlardır; kolay kolay yenilmezler. Bunlara karşı yapılacak tek şey yiğitçe karşı koymaktır. Bu savaşı kazananlar dünyanın en büyük ordularını yenmiş sayılırlar.

– *BARAVİ*³

2

Tutkuları mantığına üstün gelen insanı bilgeler insan yerine bile koymazlar.

– *FİRDEVSİ*⁴

3

Kendinden aşağı olanla dostluk etmek bilgiyi yok eder; akranlarla münasebet eşitliği getirir, seçkinliğe ulaşmak istersen kendinden üstünlerle beraber ol.

– *HİTOPADEŞA*⁵

4

Yüreğinin acı çekmesini istemiyor musun? O zaman sefaletin bağlarından uzak durmayı öğren.

– *SÂDİ ŞİRAZÎ*⁶

5

Dostlarına olduğu kadar düşmanlarına da nezaketle yaklaş
Nazik bir kalbe sahip olan hoyratça iş görmez
Kabalık can dostlarını sana düşman eder
Nezaket ise düşmanını dost kılar

– *ÖMER HAYYAM*⁷

³ **Baravi:** “Mahakavya” ve “Kiratarjuniya” gibi yapıtlarıyla tanınan ve M.Ö. 6. yüzyılda yaşadığı tahmin edilen bir Sanskrit ozanı. (ç.n.)

⁴ **Firdevsî:** (Hakîm Ebul Kasım Firdevsî Tusî) “Şehname” başta olmak üzere çok önemli yapıtlar veren ve 940 – 1020 tarihleri arasında yaşamış Fars ozanı. (ç.n.)

⁵ **Hitopadeşa:** Milattan yaklaşık 1200 yıl önce fabl tarzında yazılmış, Sanskrit felsefe metinlerini barındıran bir kitap. (ç.n.)

⁶ **Sâdi Şirazî:** (Ebu Muhammed Müslîh el Din bin Abdullah Şirazî) “Bostan” ve “Gülîstan” başta olmak üzere çok önemli yapıtlar vermiş, Doğu’da olduğu kadar Batı’da da etkili olmuş bir Fars ozanı. 1184 – 1283 yılları arasında yaşamıştır. (ç.n.)

⁷ **Ömer Hayyam:** (Gıyaseddin Eb’ul Feth Ömer İbni İbrahim’el Hay-yam) 1048-1131 yılları arasında yaşamış İranlı şair, matematikçi, filozof ve astronom. Kendine özgü tasavvuf anlayışını yansıttığı rubaileriyile dünya çapında büyük bir ün kazanmıştır. (ç.n.)

6

Sıkıntılı anlarda umutsuzluğa düşmeyin, en güzel yağmurlar en kara bulutlardan yağar.

– *NİZAMİ*⁸

7

Hepimizin kökeni aynıdır. Ama herhangi bir odun yakıldığında sandal ağacı kadar güzel kokmaz.

– *ARAP ATASÖZÜ*

8

Bilgeliğiyle ün salmış yaşlı bir adama sordum: “Refaha erişmek için hangi yoldan gitmeliyim?”. Bana “Yapabiliyorsan eğer gönlünü ferah tut.” dedi.

– *SELMAN*⁹

9

Sürekli işsiz olan bir insanı, kötü bir işte zorla çalıştırılan bir adama tercih ederim.

– *AFGAN ATASÖZÜ*

10

Aptal insan ıvır zıvır konularla uğraşır. Kısa zamanda onları bile beceremeyip vazgeçer. Yüce insansa zorlu işlere atılır ve azimle çalışarak bunların üstesinden gelir.

– *MAGHA*¹⁰

11

Arkadaşlarına iyi davranan güzel insanlar, salt onları mutlu etmek için gerçek olmayan güzel sözler söylemekten kaçınırlar.

– *BARAVİ*

⁸ **Nizamî:** (Nizam ed Din Ebu Muhammed İlyas ibn-Yusuf ibn-Zekkî) Bir adı da Nizameeddin Gencevî olan, “Hüsrev ile Şirin”, “Leyla ile Mecnun” ve “İskendername” gibi yapıtlarıyla tanınmış olan ve 1141 – 1209 yılları arasında yaşamış Fars dili ozanı. (ç.n.)

⁹ **Selman:** (Hâce Cemâluddîn Selmân bin Hâce Alâuddîn Muhammed) 1309 – 1376 yılları arasında yaşamış, Selman-ı Savecî olarak da bilinen Fars ozanı. (ç.n.)

¹⁰ **Magha:** M.Ö. 5. yüzyılda yaşamış, Gijjhakuta kentinde Buda ile tanıştıktan sonra onun öğretisini benimsemiş bir Hint ozanı. (ç.n.)

12

Mantık tutkuların elinde tutsaktır, aynen fattan bir kadının parmağında oynattığı zayıf bir adam gibi...

– SÂDÎ ŞİRAZÎ

13

Kötü insanlar toprak kaptan farksızdır. Kolayca kırılır ve eski hallerine döndürülemezler. Erdemli insanlarsa altın kap gibidir: Zor kırılır ve kolayca tamir edilirler.

– HİTOPADEŞA

14

Güzel davranışlarıyla babasını hoşnut eden çocuk, sadece kocasının iyiliğini dileyen eş ve hem iyi günde hem de kötü günde dostunun yanında olan arkadaş... Bunların üçü de erdemli insanların ödülleri.

– BHARTRĪHARĪ¹¹

15

Yeri gelince susmak zordur derler. Oysa daima değerli ve çarpıcı sözler söylemek susmaktan daha zordur.

– MAHABHARATA¹²

16

Camiler gibi budist tapınakları da gerçek ibadethanelerdir;
Sesleri havada yankılanan kilise çanları;
Kabe ve tapınak, tespîh ve haç,
İbadetin farklı yüzleridir.

– ÖMER HAYYAM

¹¹ **Bhartrihari**: M.Ö. 5. yüzyılda yaşamış ve Sanskrit dili gramerinin en önemli kitaplarından olan “Vakyapadiya”nın yanı sıra, “Sataktraya” adlı şiir kitabının yazarı olduğu düşünülen Sanskrit ozanı. (ç.n.)

¹² **Mahabharata**: “Ramayana” ile birlikte, Sanskrit dilinin ve kültürünün en köklü ve değerli yapıtlarının biri olan halk destanı. Yazarının Vyasa olduğu tahmin edilen yapıt M.Ö. 4. yüzyılda ortaya çıkmış olmasına rağmen, içindeki hikayelerin kökeni M.Ö. 8. ve 9. yüzyıllara kadar dayanmaktadır. (ç.n.)

17

İnsanlara başkalarının kusurlarını sormayın. Size başkalarının kusurlarını anlatan, sizinkileri de başkalarına anlatacaktır.

– *FİRDEVSÎ*

18

Hiçbir şey sessiz bir insandan daha güzel olamaz. Önemli olan vaaz etmek değil, söylediği gibi davranmaktır. Çok fazla söz insanı hataya götürür.

– *TALMUD*¹³

19

Kötü insanla arkadaşlık etmek durmadan taşlar yuvarlanan bir uçurumun altında durmak gibidir. Eninde sonunda başınıza bir taş düşer ve suyun altını boylarsınız.

– *BARAVÎ*

20

İyiliğe iyilikle yanıt vermek marifet değildir;
Asıl övgüyü hak eden kişi kötülüğü bile iyilikle karşılayandır.

– *PANCHATANTRA*

21

Ölüm ansızın gelip yakalar seni, şaşırp kalırsın.
Halbuki daha yapacak ne işlerin vardır.
Kader seni gafil avlamadan elinden gelenin en iyisini yapmaya bak.
İş işten geçmeden, yarının işini bugünden bitir.

– *MAHABHARATA*

22

Düzenli bir insan kendi yoksulluğunu, yaşadığı acıları, evindeki sıkıntıları, zorluklarını veya ayıplarını ulu orta açık etmez.

– *HİTOPADEŞA*

¹³ **Talmud:** Talmud Yahudi medeni kanunu, tören kuralları ve efsanelerini kapsayan dini metinlerdir. Sözcük İbranice 'lamad' (öğrenmek) kökünden gelir. 'Mişna' ve 'Gemara' bölümlerinden oluşur. Talmud'un iki versiyonu vardır: 5. yy'a ait olduğu kabul edilen ancak daha eski bilgileri de içeren 'Babil Talmudu' ve daha eski olan 'Filistin ve Kudüs Talmudu...' (ç.n.)

23

Dünyevi zevkler ve hazların zihnin erdemleri için yıkıcı olması gibi, endişe ve kuruntular da beden sağlığına zarar verir.

– *ÇİN ATASÖZÜ*

24

Hiçbir iyi iş yapmadan, öylesine yaşayıp ölen insana ne yazık! Kalk borusu çoktan duyuldu. O ise daha yükünü omuzlamamış bile.

– *FARS ATASÖZÜ*

25

İnsan bir oyuncudur. Hayatı boyunca rolden role girer:

Bir çocuk olarak sahneye çıkar,
Sonra bir sevgili olur;
Derken zavallı bir dilencinin paçavralarını giyer üstüne;
Sonra cebi para dolu zengin bir tüccar olur;
Çok geçmeden de buruşuk ve cılız bir ihtiyar;
Ve nihayet ölüm kapatır perdelerini sahnenin.

– *BHARTRIHARİ*

26

Açgözlülük bir insana anlayış melekesini kaybettirir. Açgözlü insanın servete açlığı her iki dünyanın sakinlerine de acı verir.

– *HİTOPADEŞA*

27

İnsan görür başkalarının hatalarını
Bazen de erdemleri görünür ona başkalarının
Ama asıl merak ettiğim: Kim farkındadır
Asıl kendi hatalarının?

– *SANSKRİT ÖĞRETİSİ*

28

Söz konusu öğrenmek olunca kaç yaşında olduğunuzun bir önemi yoktur. Ama şurası kesin ki en çok öğrenen her zaman en öndedir.

– ÇİN ATASÖZÜ

29

Dedikodusunu yapacağın komşuna kendi hatalarından söz etme.

– TALMUD

30

Sabırla her şey hallolur. Acele eden kafa üstü düşer.

– SÂDÎ ŞİRAZÎ

31

Bilgisiz insanın yaşlanması öküzün yaşlanmasına benzer: Bedeni gittikçe yaşlanır, ama beyni hep boştur.

– DAMMAPADA¹⁴

32

Lekesiz yoksulluk her zaman mutluluğu, çalma çırpımayla edinilmiş servetler ise mutsuzlukları beraberinde getirir.

– ÇİN ATASÖZÜ

33

Aklı başında olan herkes kadının gücünü bilir
Ona itaat etmek yapılabilecek en bilgece şeydir
Böyle yapmayanlarsa
İş işten geçtikten sonra dizlerini döverler

– FARS ATASÖZÜ

34

Mücevherin ovalanmadan parlamaması gibi, insanlar da sınanmadan mükemmelleşemezler.

¹⁴ Dammapada: Bizzat Buda'nın yazdığına inanılan, şiir biçimindeki Sanskrit metinleri. (ç.n.)

– *ÇİN ATASÖZÜ*

35

Sağlık en büyük armağan, huzur ise en büyük servettir.

– *DAMMAPADA*

36

Sana yalvaran bir insanı hor görme
Kapına gelen yoksulu kovma
Bir köpeğe bile nazik davran
Gün gelir sen ondan beter hale gelirsin.

– *MAHABHARATA*

37

Tanrıdan bir şey dileyecekseniz bilgiyi dileyin. Çünkü cahil insan dünyanın tadını çıkaramaz.

– *FİRDEVSÎ*

38

Talih bilgeler için bir servet, aptallar içinse felakettir.

– *ÇİN ATASÖZÜ*

39

Azı yarar çoğu zarar olan üç şey vardır: Hamur mayası, tuz ve eli açıklık.

– *TALMUD*

40

Mükemmelliği hedefleyen ortalamanın üzerinde olacaktır, ortalamayı hedefleyenler ise genellikle başarısız olurlar.

– *BURMA ATASÖZÜ*

41

Yüreğini endişeden uzak tut ve henüz başına gelmemiş dert için yanıp yakılma.

– *FİRDEVSÎ*

42

Giysilerin temizken kalbin pisse, cehennemin anahtarını fazla aramak zorunda kalmazsın.

– *SÂDÎ ŞİRAZÎ*

43

Akıllı adam, aynen suyun içine konulduğu kabın biçimini alması gibi, kendini yeni şartlara uydurmayı bilmelidir.

– *ÇİN ATASÖZÜ*

44

Önceleri kötüyken sonradan doğru yolu seçen bir insan, bulutlardan sıyrılan ay gibi aydınlatır dünyayı...

– *DAMMAPADA*

45

Basit insan iyilikte yarışmadığı kişiye iftiralarla saldırmaya başlar.

– *SÂDÎ ŞİRAZÎ*

46

Servet peşinde koşan kişi mutluluğundan olur. Başkalarının yükünü taşıyan onların dertlerine ortak olur.

– *HİTOPADEŞA*

47

Felaketlerle karşılaştığında ihtiyatlı, güç sahibi olunca merhametli, sıkıntılı zamanlarda güçlü olmak. Kalabalığın karşısında güzel konuşmak. İşte bunlar büyük insanların doğuştan sahip oldukları mükemmelliklerdir.

– *HİTOPADEŞA*

48

En iyi hatip yürektir. En iyi öğretmen zamandır. Okunacak en güzel kitap dünyadır. Ve dostların en iyisi Tanrıdır.

– *TALMUD*

49

Bir kadın sevdiğinin verdiği çiçeği çamurun içinden çıkmış olsa da atmaz. Armağanı değerli kılan sevgidir.

– *BARAVİ*

50

Gençliğinde kendini disipline etmemiş ve servet kazanmamış olan bir insan, yaşlılığında balıksız göldeki balıkçıl kuşundan farksız olacaktır.

– *DAMMAPADA*

51

Nasıl ilaç damlaları kısa süreliğine de olsa iyileştirici bir güce sahiplerse, yerinde söylenmiş birkaç rahatlatıcı sözcük de talihsizlik ve moral bozukluğu içinde olanlara yardım eder.

– *BARAVİ*

52

Üç insanın yaşadığı hayat, hayat değildir: Başkalarının masalarında çöplenerek yaşayan insan, karısının hâkimiyeti altına girmiş adam ve bedensel acılarla kıvranan kişi.

– *TALMUD*

53

İki düşman arasında getirip götürdüğü sözleri iyi seç ki ileride dost oldukları zaman sen utanmayasın.

– *SÂDÎ ŞİRAZÎ*

54

Her zaman övülmüş veya her zaman yerilmiş bir insan hamdır. Ve hiçbir zaman olgunlaşmayacaktır.

– *DAMMAPADA*

55

İyi insanın zekası keskindir ama kimseyi incitmez; davranışları ölçülü ama aynı zamanda nettir; yüreği sıcaktır ama asla yakmaz. Sözleri dokunaklı ve her zaman doğrudur.

– *MAGHA*

56

Utanması olan insan kolay kolay hata yapmaz.

– *TALMUD*

57

İnsana iyi davranan bir yabancı, akraba gibidir; kötü davranan bir akraba ise yabancı...

– *HİTOPADEŞA*

58

İyi adam herkese karşı naziktir
Kimseden bir beklentisi olmaz
İnsanlarsa onun kıymetini bilir
Saygıda kusur etmezler.

– *MAHABHARATA*

59

Meyveli ağacın boynu büküktür. Bulut doluysa yere yakın durur. İyi insan her şartta alçakgönüllüdür.

– *BHARTRIHARİ*

60

Serveti her geçen gün arttığı halde onu paylaşmayan kişinin aldığı her nefes boşadır.

– *HİTOPADEŞA*

61

İlimli davranarak gerçek gücünü gizle. Böylece gerektiğinde onu çok daha verimli bir şekilde kullanabilirsin.

– *MAGHA*

62

Seni günaha sevkeden şeylerden uzak dur. Şeytan, Davud'un bile başına bela oldu.

– *TALMUD*

63

Bir aptalı altı özelliğinden tanıyabilirsiniz: Nedensiz öfkelenir, boş konuşur, davranışları dengesizdir, amaçsız sorular sorar, yabancıya güvenir ve dostla düşmanı birbirinden ayırmayı beceremez.

– *ARAP ATASÖZÜ*

64

Kendini beğenmişlik gözlerimi kör etmişti
Çok şey bildiğimi sanıyordum
Azgın bir filden farksızdım
Neyse ki bilge öğretmenlerim gerçeğin farkına varmamı sağladılar
Şimdi kocaman bir aptal olduğumu bilerek yaşıyorum

– *BHARTRIHARĪ*

65

Biz düşüncelerimizden oluşuruz. Temiz düşüncelerle hareket eden bir insanı mutluluk gölgesi gibi takip edecektir.

– *DAMMAPADA*

66

Başkalarına yaslan, ama asla bağımlı olma
Kendi aklına güven
Başkasının iradesine tâbi olmak acı verir
Gerçek mutluluk kendine güvenmektedir

– *MANU*¹⁵

67

İyi dostluklar zarar gördüğünde, dostlar birbirinin kıymetini daha iyi anlarlar. Lotusun sapını kırarsan, lifleri daha yapışkan hale gelir.

– *HĪTOPADEŚA*

¹⁵ **Manu:** Sanskrit dilinde “düşünmek” anlamına gelen “man” sözcüğünden türetilmiş olup, sözcük anlamıyla “insan” anlamına gelen ve farklı geleneklerde farklı anlamlarda kullanılan bir terimdir. Manu’dan Hint metinlerinde hem yasa koyucu olarak, hem insan türünü yaratan veya onun atası olan biri, hem de gerçekten yaşamış bir bilge olarak söz edilir. (ç.n.)

68

Sınırsız öfke dehşete yol açar ve yersiz nezaket saygı kaybettirir. Ne nefret uyandıracak kadar sert ol ne de insanları saygısızlığa yöneltecek kadar hoşgörülü.

– *SÂDÎ ŞİRAZÎ*

69

Sonunuz hayırlı olsun istiyorsanız sabırlı olun. Başarıya sabır kadar etki eden bir şey yoktur. Ama elbette bol bol çalışın, başarısızlıklarınız karşısında yılgınlığa kapılmayın. Böylece her türlü engeli aşabilirsiniz.

– *BARAVÎ*

70

Yağmurun kötü çatılardan içeri sızması gibi, ihtiras da zayıf akıllara sızar.

– *DAMMAPADA*

71

Kader nicelerini perişan etmiştir
Nice güllerin boynunu bük müştür
Ne gençliğine övün ne de kudretine
Nice filizler var ki vaktinden evvel solmuştur

– *ÖMER HAYYAM*

72

En güzel şey saygı duyulmaktır. Ondan sonra sevilme gelir. Nefret edilmek kötüdür, ama hor görülmek en kötüsüdür.

– *ÇİN ATASÖZÜ*

73

Servetini, aklını ve sözlerini başkalarının mutluluğuna adayan kişinin hayatı boşa geçmemiştir.

– *SANSKRİT ÖĞRETİSİ*

74

Eğer masum bir insana zarar vererseniz rüzgarda uçuşan tozlar gibi kötülük size geri dönecektir.

– *BUDİST ÖĞRETİSİ*

75

Temiz kalpli insan günah işlemekten korkar
İyi adam güzel konuşur, güzel işler yapar
Böyle insanların huyları ilahidir.

– *BUDİST ATASÖZÜ*

76

Yürek temizliğinin seni rahata erdireceğini düşünüyorsan öfkeyi bir yana bırak, fazla konuşma ve iyi huylarını insanların gözüne sokma.

– *FİRDEVSÎ*

77

Akıllı insan her seferinde sağlam adımlar atar. Yeni bir adım atmadan da önceki adımların doğruluğunu kontrol eder. Her zaman arkayı kollamak gerekir.

– *SANSKRİT ÖĞRETİSİ*

78

Balıklar suların derinlerinde yaşar, kartallar ise göklerde... Ama birine oltayla, diğerine ise bir okla rahatlıkla erişebilirsiniz. Oysa en yakınınızdaki insanın yüreğine erişmek, içinden geçenleri bilmek olanaksızdır.

– *BURMA ATASÖZÜ*

79

Kazanç için, şöhret için veya korkudan değildir
Dürüst insanın adaletsizlikten kaçınması
Ve sarılması, erdemli insanın erdemlerine...
Sanki içten gelen bir ses duyarlar ve
Sarılırlar yapmaları gereken işlerine...

– *MAHABHARATA*

80

Ne kadar sert esse de bahar yeli

Çiçek kokuları yayılır etrafa
Erdemli insanların güzellikleri
Uzak ülkelere yayılır gibi...

– *SANSKRİT ÖĞRETİSİ*

81

Mutluluktan çok az düşse de payımıza, yine de kimse ayrılmak istemez dünyadan. Kimi zevkten söz eder kimi neşeden, kimi acıdan söz eder kimi kederden, ama yine de kimse söz etmeyi sevmez ölümden...

– *FİRDEVSÎ*

82

Bilir misin her gün ağardığında
Neden ağıt yakar seher kuşları
Göstermek isterler sana
Ömründen bir gün daha harcadığını

– *ÖMER HAYYAM*

83

Cömert, nazik ve affedici olun; Tanrı'nın size verdiklerini siz de insanlara dağıtın.

– *SÂDÎ ŞİRAZÎ*

84

Bedenen kontrollü olmak iyidir. Konuşurken kontrollü olmak iyidir. Düşünürken kontrollü olmak iyidir. Kontrollü yapılan her şey iyidir.

– *DHAMMAPADA*

85

Öğrenme yeteneği olduğu halde öğrenmeyen kişi erdemden yoksundur. Karşınızdaki kişi körse elinizdeki fenerle ona hiçbir şey gösteremezsiniz.

– *HİTOPADEŞA*

86

İyi ilaçlar insanı tedaviye götürür, iyi davranışlar da başarıya: Sağlıklı insan neşeye, çalışkan insan bilgiye kavuşur. Her insan erdeminin karşılığını alır.

– *HİTOPADEŞA*

87

Gerçekleştirilemeyecek hedefler koymak, sadece zayıflık ve aldanıştır. Amaçsız bir uğraş ise sadece abesle iştigaldir.

– *SÂDÎ ŞÎRAZÎ*

88

Acı çekmek günahın, doğal bir sonucudur. Aynen ekşi bir şey yediğinizde dişinizin kamaşması gibi...

– *BURMA ATASÖZÜ*

89

Zenginlik bazen bir insanın yoksulluğuyla örtülmüş olan kötü huylarını ortaya çıkarır.

– *ARAP ATASÖZÜ*

90

Bir insan ne yaparsa yapsın
Her yaptığıının tamamlayıcısı
Ve başarısının gerçek kaynağı
İçindeki solmayan enerji olacaktır

– *RAMAYANA*¹⁶

91

Hazır dünyadayken, buradaki iyiliği çoğaltabildiğiniz kadar çoğaltın ki ayrılma zamanınız geldiğinde içinizde hâlâ bir neşe olsun. Bu dünyada bizden geriye kalacak olan tek şey söylediklerimiz ve yaptıklarımız olacaktır.

– *FİRDEVSÎ*

92

Bir aile çocuğunu iyi yetiştirmişse, çocuğun bir mesleği olur. Ve gerektiğinde özverili olmayı bilir.

¹⁶ **Ramayana:** Hint halk ozanı Valmiki tarafından yazılmış bir destandır. Dünyanın en bilinen ve Hindistan'ın en önemli iki destanından olan Ramayana, 24.000 beyit, yedi bölümden oluşur. Üç büyük Hindu tanrısından biri olan Vişnu'nun "yeniden doğumlarından biri" olan Prens Rama'nın yaşadıklarını konu edinen destan, eski Hint kültürü, dini, sosyal ve siyasal yaşamı hakkında çok önemli bir eserdir. (ç.n.)

– *BURMA ATASÖZÜ*

93

Hayatınızda üç şeyden kaçın: Gençlikte zevklerden, orta yaşlılıkta tutkulardan ve yaşlılıkta açgözlülükten.

– *KONFÜÇYUS*

94

Aptal koca karısından korkar, basiretli kadın kocasına uyar.

– *ÇİN ATASÖZÜ*

95

Tekrarlanan günah anlayışı zedeler
Mantığı bozulan hatayı tekrarlar
Erdemleri hep canlı tutmak
İnsanın melekelerini geliştirir
Ve muhakemesi gelişen her zaman doğru davranır.

– *MAHABHARATA*

96

Bilgeliğin altından üstün olduğunu görmek istiyorsanız dinleyin: Altını gümüşle takas ederseniz artık altınınız yoktur. Oysa bilgiyi bilgiyle takas ederseniz hem yeni bilgileriniz olur, hem de eski bilgileriniz her zaman sizde kalır.

– *TALMUD*

97

Dostlarının sözlerine kulak asmayan adam dar günde düşmanlarını kendine güldürür.

– *HİTOPADEŞA*

98

Dinleyin!
Haddini bilmeyen kişi
Saygısını da kaybeder, duyularını da

Yedi doğumunda¹⁷ nereye giderse gitsin
Nefretini kazanır kadınların da!

– *HİNDU KADIN ŞAİR*

99

Sıradan insanlar güçlü kişilerle olan ilişkilerine dikkat etmelidir. Onlar kendi işlerine geldiği sürece size arkadaşça davranırlar, ama sizin bir ihtiyacınız olduğunda ortadan kayboluverirler.

– *TALMUD*

100

Güzel gözler tutuşturur
Ölümsüz alevini aşkın
Her yürek kurban olur uğruna
Kızgın alevine güzelliğin

– *ÖMER HAYYAM*

101

Söylemediğiniz sözün sahibi sizsiniz. Söylediğiniz söz ise artık sizin sahibinizdir.

– *SÂDÎ ŞİRAZÎ*

102

Mantıksız sözlere verebileceğiniz en iyi karşılık sessizlik olacaktır.

– *NİZAMÎ*

103

Çok konuşan ve hele de konuştuklarını yapmayan insanın kimsenin gözünde bir değeri yoktur.

– *FİRDEVSÎ*

104

Başarının iki kaynağı bilinmektedir: Bilgi ve emek. Bu ikisine sahipseniz sizi yükseklere çıkarırlar.

– *MAGHA*

¹⁷ **Yedi Doğum:** Hinduizm'e göre, bir insanın ruhunun olgunlaşması için yedi kez dünyaya gelmesi gerekmektedir. (ç.n.)

105

Kötü kader soylu ruhlara sert davrandıkça onlar daha da güçlenirler. Ve kadere verdikleri yanıt aynı sertlikte olur.

– *HİNDU ÖĞRETİSİ*

106

Geç olsun güç olmasın, gün doğmadan neler doğar.

– *TÜRK ATASÖZÜ*

107

Açıklık dürüstlüktür, baskıcılık ise kötülüğe giydirilen bir kılıf...

– *SANSKRİT ÖĞRETİSİ*

108

Okun yaraladığı kol iyileşir, baltanın kestiği dal yeniden uzar, ama sözlerin kırdığı bir kalbi teselli etmek çok zor olur. Her türlü ok bedenden çıkarılabilir, ama kalbe saplanan kötü sözler oradan çıkarılıp atılamaz.

– *MAHABHARATA*

109

Düşüncesiz bir adama akıllıca sözler fayda etmez.

– *HİTOPADEŞA*

110

Bir yuvadaki tüm güzelliklerin kaynağı kadındır ve her erkek karısına bunu bilerek davranmalıdır.

– *TALMUD*

111

Eski olan her şey salt eski olduğu için iyi olamayacağı gibi, yeni olan her şeye de kötü gözle bakılmamalıdır. Bırakın her şey kendini kanıtlasın. Başkalarının her dediğini kabul edenler sadece mankafalardır.

– *HİNDU ÖĞRETİSİ*

112

Melekler tanrısal bilgi içinde büyür, zalimler cehaletin vahşetinde, insanlarsa ikisi arasında ve tereddüt içinde...

– *FARS ATASÖZÜ*

113

Kadın evin direğidir, kadın çocukları yetiştirendir, kadın kocasını hayatı gibi seven, kadın tanrısını yüceltendir. Eşi, erkeğin diğer yarısıdır; eşi, bir adamın en iyi arkadaşıdır; eşi, adamın dininin, dünyevi servetinin ve aşkının kaynağıdır. Eşi olan erkekler hayatla kutsanmıştır. Eşi, erkeğin yaşlılığında duyacağı en güzel şarkıdır. Eşi, sıkıntı halinde kocasının annesi gibidir, hayatın yollarında yorulan erkeğin en büyük desteğidir...

– *MAHABHARATA*

114

Şöhrete meraklı olan, şöhretini yitirir. Bilgisini artırmayan, bilgisini kaybeder. Bilginin tacını bir kazanç kaynağı olarak gören ömrünü boşa harcamış olur.

– *TALMUD*

115

Nerde vücut güzelliği nerde bilgelik... Beden gelip geçicidir. Bilgi ise sonsuz.

– *HİTOPADEŞA*

116

Eğer bilgin yoksa başka neyin var ki! Eğer bilgin varsa, başka ne istersin ki!

– *TALMUD*

117

Borçsuz yoksulluk, özgürlüktür.

– *ARAP ATASÖZÜ*

118

Gökte uçan kuşların izleri gibi
Sudaki balıkların izleri gibi
Genelde hiç kimse göremez

İyilerin yaptıklarının izlerini

– *MAHABHARATA*

119

Parası olanın arkadaşı çok olur, parası olanın akrabası çok olur, parası olan halkın içinde kahramandır. Hatta zamanla bilge bile olur.

– *HİTOPADEŞA*

120

Renkleri güzel olan, ama kokusu olmayan çiçekler gibidir. Hep konuşan, ama konuştuıkları gibi yaşamayanların sözleri...

– *DAMMAPADA*

121

Çoğu insan küçümser iyileri
Ve kendi sahip olmadıkları şeyleri
Yazın karı özler onlar
Kışınsa yaz güneşini

– *SANSKRİT ÖĞRETİSİ*

122

Bir insanın edinebileceği en iyi huy, kendine saygısını kaybetmeden başkalarının saygısını kazanmasına yol açandır.

– *TALMUD*

123

Kötülerle işbirliği yapanlar, onlarla aynı amaçları paylaşmasalar dahi onların yolundan gitmekle suçlanacaklardır. Durmadan meyhaneye giden bir adam oraya namaz kılmaya gidiyor olamaz ya!

– *SÂDÎ ŞİRAZÎ*

124

Hindi güzel tavus kuşunu taklit eder
Ezbere şiir okuyan şair bozuntusu var ya
Onun da farkı yok hindiden.

– *HİNDU KADIN ŞAİR*

125

Bilgiye sahip olan sıradan bir adam artık bir prens gibidir, aynen okyanusa katılan bir ırmağın artık okyanus olması gibi.

– *HİTOPADEŞA*

126

Kötü niyetli insan pek hazırdır
Başkasının bilye kadar hatasını görmeye
Oysa kendine baksa şaşırarak
Kendisinin gülle kadar hatalarını görünce

– *MAHABHARATA*

127

İki insan vicdan azabı içinde ölecektir: Sahip olduklarının tadını çıkarmayan ve bildikleri doğrultusunda yaşamayan.

– *SÂDÎ ŞİRAZÎ*

128

Açığa vurduğunuz sır yayından çıkmış bir oktur artık, koruduğunuz sır ise hep sadakta kalacaktır.

– *CÂMÎ*¹⁸

129

Bazen çok istediğimiz şeyler
Bir anda kucağımıza düşüverir
Bazense istediğimizden daha fazlası
Arzularımız gerçekleşir
Hiç ummadığımız hediyeler alıveririz
İşte tüm bunlar Tanrı'nın işleridir.

– *HİNDU KADIN ŞAİR*

¹⁸ **Câmî:** (Abdül-Rahman ibn Ahmed Nur ed-Dîn Câmî) 1414 -1492 yılları arasında Herat'ta yaşamış Sufî Pers ozanı. (ç.n.)

130

Kendini yenen insan, bin savaşta bin komutanı yenmiş askerden daha muzafferdir.

– *DAMMAPADA*

131

Tüm servetler arasında en önemlisi bilgidir. Çünkü asla kaybolmaz, paha biçilemez ve zamanla değer kaybetmez.

– *HİTOPADEŞA*

132

Sadık, alçakgönüllü, kötülüklerden kaçınan, bilgiyle dolu, çalışkan, dikkatli ve anlayışlı... Bu yedi özelliğe sahip olana 'bilge insan' diyoruz.

– *BURMA ATASÖZÜ*

133

Ayağın sürçerse dengeni bulursun, ama dilin sürçerse ağzından çıkan sözleri bir daha geri alamazsın.

– *TELUGU¹⁹ ATASÖZÜ*

134

Boş bir vadinin her sesi yankılaması gibi, boş bir kafa da her kötülüğe açıktır.

– *ÇİN ATASÖZÜ*

135

Seven ve fettan kadınlar her zaman patrondur
Büyücü sopasından üstündür büyüleri
Bilge sözleri dökülür dudaklarından
Kulakta bir müzik olur dilleri

– *FİRDEVSÎ*

¹⁹ **Telugu:** Hindistan'da, özellikle Andra Pradeş eyaleti çevresinde yaşayan ve konuştukları Telugu dili Hindistan'ın Hintçe ve Bengalce'den sonraki en yaygın dili olan etnik bir halk. (ç.n.)

136

Kötü eğitilmiş kadın her zaman dırdıra, kavgaya meraklıdır. Bilgeler ona “kadın kılığındaki Eski Çağ” demişlerdir.

– *PANÇATANTRA*²⁰

137

Özünde tüm insanlar aynıdır, farkı yaratan eğitimidir.

– *ÇİN ATASÖZÜ*

138

Gençlik aldattı beni
Bütün meselelerin yanıtlarını buldum sandım
İş işten geçtikten sonra anladım ki
Daha yolun başındaymışım

– *ÖMER HAYYAM*

139

Zayıf insanlar hedeflerine güçlülerin desteğiyle ulaşırlar. Aynen bir derenin okyanusa ırmağın yardımıyla erişmesi gibi...

– *MAGHA*

140

Kargalar arasında kuğuyu, sığırlar arasında aslanı, eşekler arasında atı ve cahiller arasında bilgeyi tanımak kolaydır.

– *BURMA ATASÖZÜ*

141

Kendine eziyet edene eziyet etmeyenler, aşk adına doğruyu yapanlar ve acı çekerken bile neşeli olabilenler Tanrı'nın en aziz kullarıdır. Onlar ögle güneşi gibi parlayacaklardır.

– *TALMUD*

²⁰ **Pançatantra:** Yazarının Vişnu Şarma olduğu tahmin edilen, M.Ö. 3. yüzyıla ait olan ve fabl biçiminde yazılmış Sanskritçe hikayeler. (ç.n.)

142

Bir insanı yargılarken ailesinin kim olduğuna değil sahip olduğu özelliklere bakın. Lezzetli bir şarabın ekşi üzümlerden yapılmış olması bir kusur değildir.

– *ARAP ATASÖZÜ*

143

Güneş nilüferlere çiçek açtırır. Ay ise yapraklarını aydınlatır onların. Bulutlar sularını bırakır üzerlerine, halbuki kimse bunu yapmalarını istememiştir onlardan. Farkında bile olmaksızın nimetlerini dağıtırlar diğerlerine.

– *BHARTRĪHARĪ*

144

Sahtekarlıktan korkan soylu insanların şöhretleri, üzerine yağ dökülen ateşler gibi alevlenerek artar. Yalancıların şöhretleri ise üzerine su dökülen ateşler gibidir.

– *SANSKRĪT ÖĞRETİSİ*

145

Harcadıklarınıza dikkat edin. Çünkü servetlerini ıvrır zıvıra harcayanlar karşılığında ne para alacaktır, ne de övgü.

– *FĪRDEVŚĪ*

146

Gerçek erkek erkekliği hakkında fazla konuşmaz. Şampiyonların sürekli spordan söz ettiklerini duydunuz mu hiç?

– *SÂDĪ ŞĪRAZĪ*

147

Çömlekçinin kili istediği şekilde biçimlendirmesi gibi, herkes kendi hayatını kendi elleriyle yapar.

– *HĪTOPADEŚA*

148

Yalnızken bile utanabilen insanla, sadece başkalarının yanında utanan insan arasında büyük bir fark vardır.

– *TALMUD*

149

Bilge insan canlılığını koruyarak, dürüstlük ve kontrolle kendini bir ada haline getirir ve o adayı hiçbir güç batıramaz.

– *DAMMAPADA*

150

Bu dünyada azimli ve çalışkan bir insanın başaramayacağı iş yoktur.

– *SOMADEVA*²¹

151

Ne de sabırsız bazı adamlar,
Çiçeklenmeden meyve veren ağaçlar misali
Ne desen boş kimilerine
Her biri faydasız, ölü tohumlar sanki

– *HİNDU KADIN ŞAİR*

152

Yedi şey bilge insanın nitelikleridir, yedi şey de mankafa insanın: Bilge insan yaşça veya bilgice daha büyüklerin önünde konuşmaz. Konuşanın sözünü asla kesmez. Yanıt verirken aceleci davranmaz. Soruları konuya, yanıtları amaca yöneliktir. Duygularını açığa vururken önce ilk duygularını, sonra da son duygularını anlatır. Anlamadığı şeye “Anlamadım” der. Hatalarını görür ve farklı fikirlere açıktır. Bunların tam tersi de mankafanın nitelikleridir.

– *TALMUD*

153

Zenginliğinizi artıran şey neye yarar ki, eğer sizi yoksullara karşı küstahlaştırıyorsa?

– *ARAP ATASÖZÜ*

154

Akıl yükselişe açıktır

²¹ **Somadeva:** 11. yüzyılda Keşmir’de yaşamış Hindu Brahman ozanı. “Masal Irmaklarının Okyanusu” adlı eseri kendinden önceki halk hikayelerinin derlenmesinden oluşmuş ve sonraları benzeri birçok doğulu ve batılı esere ilham vermiştir. (ç.n.)

Meyve vermek aklın doğasında vardır
Bilginin yükselişi öğretmenin ustalığından değil onun özünden
ötürüdür
Bir mücevher üzerine vuran ışığı yansıtır
Buna karşılık güneş ışığıyla beslenmesine rağmen toprak asla parlamaz.

– *BHAVABHUTİ*

155

Bu beden boş bir çadır
Ruhun varlığıdır onu onurlandıran
Ruhun ayrılış vakti geldiğinde
Ölüm gelir çadırı sökmeye
Ruhu alır ve bir başka menzile götürür

– *ÖMER HAYYAM*

156

Az konuş, öyle az ki, konuşman sadece amacına hizmet etsin. Tanrı sana iki kulak, ama bir dil vermiştir. Bu demektir ki iki kat dinle ve ilk konuşan sen olma.

– *HÂFİZ*²²

157

Hayvanlardaki saldırganlık peşlerindeki takipçilerinden uzaklaşınca kaybolur. Aynı şekilde, bir tehlike yaklaştığı zaman da rakipler arasındaki düşmanlık biter

²² **Hâfız:** (Hâfız-i Şirazi) 14. yüzyılda yaşamış Fars ozanı. Şiraz'da doğmuştur. Farsçanın en büyük şairlerinden biri olduğu kabul edilir. Fars tasavvuf şiirinin öncülüğünü yapmıştır. Şiirlerinde gerçeküstü öğeler de bulunur. Hafız-ı Şirazi fikirlerindeki kuvvet, görüşlerindeki özgünlük ve edasındaki rindlik bakımından, bütün Doğu'nun en lirik şairlerinden biri sayılmış ve şöhreti gün geçtikçe tüm dünyaya yayılmıştır.

Конец ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «Литрес».

Прочитайте эту книгу целиком, [купив полную легальную версию](#) на Литрес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.